

MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE
DIRECȚIA GENERALĂ PROGRAME EUROPENE CAPITAL UMAN

PROGRAMUL INCLUZIUNE ȘI DEMNITATE SOCIALĂ

Plan Multianual de Evaluare

*Aprobat în cadrul reuniunii Comitetului de Monitorizare PEO și PoIDS din
decembrie 2023*

Cuprins

INTRODUCERE	3
PARTEA 1 - CADRUL DE EVALUARE	4
1.1. GUVERNANȚA EVALUĂRII LA NIVEL NAȚIONAL	4
1.2. COORDONAREA ȘI ORGANIZAREA EVALUĂRII LA NIVELUL POIDS	5
1.3. IMPLICAREA STAKEHOLDERILOR ÎN PLANUL DE EVALUARE	6
1.4. ABORDAREA STRATEGICĂ A EVALUĂRII	7
1.4.1. Strategia PO și principalele componente care trebuie evaluate pe baza Teoriei Schimbării sau a Logicii Intervenției	7
1.4.2. Întrebări esențiale de evaluare care derivă din strategiile naționale și ale UE	9
1.4.3. Întrebări care derivă din consultarea stakeholderilor	10
1.4.4. Elemente cheie ale evaluărilor și abordările metodologice ale acestora (rezumat al tipurilor de evaluări planificate, principalele abordări și obiective ale evaluărilor)	11
1.5. IMPLEMENTAREA ȘI CALITATEA EVALUĂRII	13
Managementul evaluărilor	13
Implementarea evaluărilor. Contractarea de expertiză externă	14
Asigurarea calității evaluărilor	14
Aspecte privind disponibilitatea datelor	15
Coordonarea evaluărilor cu cele realizate la nivel național/ regional	15
1.6. DISEMINAREA ȘI UTILIZAREA REZULTATELOR EVALUĂRII	15
Utilizarea rezultatelor evaluărilor. Monitorizarea și implementarea recomandărilor	16
1.7. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE DE EVALUARE	16
1.8. RESURSE DISPONIBILE ȘI PLANIFICAREA ÎN TIMP A EVALUĂRII	17
PARTEA 2 PLANIFICAREA EVALUĂRIILOR	18
2.1. LISTE DE EVALUĂRI ȘI CALENDARUL EVALUĂRIILOR	18
2.2. FIȘELE EVALUĂRIILOR PLANIFICATE	20
Anexa 1. Analiza documentară	29

INTRODUCERE

Acest plan de evaluare este un document strategic care stabilește evaluările care vor fi realizate pentru Programul Incluziune și Demnitate Socială (PoIDS) 2021-2027 și modul în care se vor desfășura acestea.

Scopul principal al Planului de Evaluare este de a sprijini adoptarea deciziilor referitoare la implementarea sau gestionarea programului, oferind informații valoroase privind efectele programului și, respectiv, contextul în care au fost obținute acestea. Studiile de evaluare vor facilita replicarea intervențiilor și a efectelor lor pozitive în viitor în cadrul programului sau a altor programe similare și vor permite actorilor interesați la nivelul programului să identifice lecțiile învățate și să evite în viitor repetarea eventualelor abordări greșite sau sub-optimale.

Obiectivele specifice ale planului sunt următoarele:

- De a pune la dispoziția actorilor relevanți **informații credibile și robuste**, în vederea adoptării unor **decizii pe bază de dovezi** în ceea ce privește PoIDS 2021-2027 și eventualele programe sau intervenții similare în viitoarea perioadă de programare;
- De a **îmbunătăți calitatea evaluărilor** printr-o planificare adecvată, inclusiv prin identificarea datelor necesare evaluărilor și planificarea adecvată a procesului de colectare a datelor;
- De a **asigura că resursele de finanțare și gestionare** a evaluărilor sunt adecvate.

Conform prevederilor Regulamentului cu privire la dispozițiile comune (RDC) 1060/2021 (îndrumările comune privind FESI pentru perioada 2021-2027), evaluarea trebuie „*să îmbunătățească calitatea designului și a implementării programelor*” și să evalueze impactul acestora. Pentru perioada actuală 2021-2027, RDC prevede că trebuie să se evalueze eficacitatea, eficiența, relevanța, coerența și valoarea adăugată pentru UE a tuturor programelor, cu scopul de a îmbunătăți calitatea elaborării și implementării programelor (Art. 44, RDC). Totodată, se prevede în mod expres obligativitatea statelor membre, implicit și a României, de a realiza evaluări de impact la nivel de program până în 2029, dar autoritățile responsabile pot să aibă în vedere întregul PO sau să evalueze doar partea din program care este cea mai reprezentativă.

Finanțat de o manieră cumulativă prin FEDR și FSE+, PoIDS propune „un ansamblu de măsuri integrate prin care sprijină aplicarea strategiilor naționale și locale pentru a contribui în mod direct la susținerea procesului de reducere a fenomenului sărăciei și la susținerea grupurilor vulnerabile în vederea depășirii situației de excludere socială”. În acest sens, PoIDS propune în total 10 priorități, acoperind principalele domenii în care este necesar sprijin pentru asigurarea unei dezvoltări echilibrate și incluzive; acestora li se adaugă finanțarea pentru asistența tehnică necesară susținerii activității autorităților de gestiune a programului. Asistența tehnică va sprijini, de asemenea, beneficiarii în asigurarea unei bune implementări a proiectelor și a programului în ansamblu.

PoIDS înglobează o parte din lecțiile învățate din programele precedente, precum Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013 (POS DRU) și Programul Operațional Capital Uman 2014-2020 (POCU), prin propunerea unei abordări integrate la nivelul domeniilor finanțate, dar și prin susținerea măsurilor suport necesare (i.e., măsuri de acompaniere), pentru a răspunde astfel influenței posibile a unora dintre factorii socio-economici de context care au condus la rezultate mai modeste în perioadele anterioare.

Tabel 1. Alocări financiare Priorități PoIDS

Prioritatea	Suma alocată (milioane EURO)	Procent din alocarea financiară
P1. Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității	232.98	5.61%
P2. Dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității – zona rurală	160.73	3.87%

Prioritatea	Suma alocată (milioane EURO)	Procent din alocarea financiară
P3. Protejarea dreptului la demnitate socială	292.58	7.05%
P4. Sprijinirea comunităților rurale fără acces sau cu acces limitat la serviciile sociale	815.04	19.63%
P5. Reducerea disparităților dintre copiii la risc de sărăcie și/sau excluziune socială și ceilalți copii	560.69	13.50%
P6. Servicii de suport pentru persoane vârstnice	240.98	5.80%
P7. Sprijin pentru persoanele cu dizabilități	534.74	12.88%
P8. Servicii sociale și de suport acordate altor grupuri vulnerabile	198.19	4.77%
P9. Inovarea socială (Acțiuni sociale inovatoare)	17.48	0.42%
P10. Ajutorarea persoanelor defavorizate	986.15	23.75%
P11. Asistență Tehnică	112.5	2.71%
Total	4.152.10	100%

Planul de evaluare vizează toate prioritățile programului, atât în ceea ce privește implementarea, cât și în ceea ce privește impactul. De asemenea, el reflectă abordarea integrată a intervențiilor și lecțiile învățate din exercițiile de evaluare anterioare.

Utilizatorii Planului de evaluare sunt Comitetul de Monitorizare PEO și PoIDS, AM PoIDS, Unitatea Centrală de Evaluare din cadrul MIPE, alte departamente din cadrul MIPE, Comisia Europeană, alte AM și CM cu care PoIDS este complementar, evaluatorii externi care urmează să fie contractați pentru realizarea evaluărilor planificate, precum și oricare alt actor sau persoană interesată de evaluarea Politicii de Coeziune în România.

Planul de evaluare este structurat în două părți. Prima parte detaliază cadrul de guvernare privind evaluarea la nivel național și la nivel de program, fiind abordate aspecte precum coordonarea și organizarea evaluării, implicarea factorilor interesați, abordarea strategică a evaluării, implementarea și calitatea acesteia, diseminarea și utilizarea constatărilor, consolidarea capacității instituționale de evaluare, resursele disponibile și planificarea în timp a evaluărilor. Partea a doua a Planului de Evaluare cuprinde lista și calendarul evaluărilor, precum și fișele aferente fiecărei evaluări, inclusiv principalele întrebări de evaluare și abordări metodologice planificate.

PARTEA 1 - CADRUL DE EVALUARE

1.1. GUVERNANȚA EVALUĂRII LA NIVEL NAȚIONAL

Guvernarea evaluărilor Politicii de Coeziune, la nivel național și de program, urmărește garantarea următoarelor funcții de bază:

- Elaborarea planurilor de evaluare pentru programe și, respectiv, pentru Acordul de Parteneriat;
- Implementarea evaluărilor, cu respectarea calendarului prevăzut și a principalelor elemente de conținut definite în planul de evaluare;
- Asigurarea calității evaluărilor;
- Promovarea diseminării și a utilizării constatărilor evaluărilor;
- Consolidarea capacității de evaluare în cadrul administrațiilor și în rândul actorilor interesați;
- Coordonarea evaluărilor diferitelor programe cu evaluările naționale/orizontale și evaluările de la nivelul Acordului de Parteneriat.

În procesul de guvernare a evaluării la nivel național interacționează următorii actori cheie:

- **Comitetul de Coordonare pentru Managementul Acordului de Parteneriat (CCMAP)** și **Comitetele de Monitorizare** pentru fiecare program în parte, care aprobă Planurile de evaluare (al AP și respectiv al programelor), examinează progresul realizării evaluărilor, principalele

constatări și concluzii ale evaluărilor și acțiunile întreprinse urmare recomandărilor formulate în cadrul evaluărilor.

- **Unitatea Centrală de Evaluare (UCE)** din cadrul **Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE)**, responsabilă de asigurarea coordonării metodologice a procesului general de evaluare și de promovarea dezvoltării capacităților la nivel de sistem. UCE este de asemenea responsabilă cu elaborarea și implementarea planului de evaluare a Acordului de Parteneriat, în parteneriat cu actorii relevanți.
- **Unitățile de evaluare de la nivel de program**, care elaborează și implementează Planurile de Evaluare la nivelul fiecărui program în parte și care se pot sprijini reciproc prin schimb de experiență, bune practici și lecții învățate.
- **Grupul de lucru pentru evaluare (GLE)**, care include membrii unităților de evaluare din cadrul tuturor AM și care urmărește facilitarea coordonării evaluărilor la nivel național și dezvoltarea capacității de evaluare. Acesta este organizat și coordonat de UCE și se întrunește trimestrial sau ori de câte ori este necesar. GLE, alături de UCE, joacă un rol activ în consolidarea capacității de evaluare la nivelul întregului sistem, prin furnizarea de formări, dar și elaborarea de metodologii și documente orientative pentru evaluare și facilitarea schimbului de experiență. Totodată, **Rețeaua Națională de Evaluare** înființată în perioada de programare 2014-2020 reprezintă un forum informal de discuții, schimb de bune practici și lecții învățate pentru profesioniștii interesați de evaluare din cadrul administrațiilor publice, evaluatorilor și mediului academic.

Diseminarea rezultatelor evaluărilor joacă un rol esențial în ceea ce privește utilizarea acestora în sprijinul procesului decizional la nivel strategic național, cât și la nivel operațional, de program. De asemenea, diseminarea evaluărilor are efecte asupra capacității de a planifica și realiza evaluări de program și de proiecte, pe baza exemplurilor și lecțiilor învățate în desfășurarea evaluărilor. Toți actorii implicați în gestiunea evaluărilor la nivel național pot contribui și ar trebui să fie implicați în acest proces.

1.2. COORDONAREA ȘI ORGANIZAREA EVALUĂRII LA NIVELUL POIDS

La nivelul PoIDS, evaluările sunt gestionate de Compartimentul Evaluare Programe, Monitorizare Funcții Delegate din cadrul Autorității de Management (AM), reprezentând **unitatea de evaluare la nivelul AM**. Aceasta este responsabilă atât cu planificarea procesului de evaluare, cât și cu implementarea evaluărilor. Responsabilitățile de implementare includ elaborarea specificațiilor tehnice pentru contractarea evaluărilor, managementul evaluărilor, monitorizarea evaluatorilor contractați, asigurarea calității rapoartelor de evaluare, diseminarea rezultatelor evaluării etc., cu participarea și sprijinul celorlalți actori prezentați în această secțiune. Aceeași structură are un rol important și în furnizarea cunoștințelor tehnice necesare despre evaluare și a rezultatelor evaluărilor (concluzii și recomandări) la nivelul AM, în relație cu celelalte departamente, precum și de facilitare a comunicării și fluxurilor de date între evaluatori și departamentele AM și organismele intermediare (regionale) (OI/OIR).

În procesul de guvernanță a evaluării la nivel de program, alături de unitatea de evaluare a AM sunt implicați următorii actori cheie:

- **Comitetului de Coordonare a Evaluării (CCE)**, care asigură coordonarea procesului de evaluare și are atât o funcție instituțional-representativă, cât și una tehnico-metodologică. CCE include reprezentanți ai AM și OI, membrii Comitetului de Monitorizare ai programului, precum și alți actori relevanți care și-au exprimat disponibilitatea de a participa în procesul evaluării în momentele cheie ale acesteia (i.e., elaborarea caietelor de sarcini/a cerințelor esențiale, elaborarea metodologiei de evaluare, facilitarea colectării datelor și informațiilor, examinarea rezultatelor). CCE este organizat, convocat, mobilizat și facilitat de AM.

- **Comitetul de Monitorizare a PEO și PoIDS (CM)** este principalul forum de decizie la nivelul celor două programe. CM aprobă Planul de evaluare al PoIDS și orice modificare a acestuia, examinează progresul realizării evaluărilor, sinteza evaluărilor și acțiunile întreprinse urmare constatărilor evaluărilor.

Totodată, membrii unității de evaluare participă activ în cadrul GLE stabilit la nivel național și beneficiază de asistența oferită de UCE (inclusiv sub formă de instruire sau în contextul reuniunilor GLE). Îndrumările disponibile de la nivel național vor fi preluate și adaptate la nivelul programului, pentru îmbunătățirea activităților de evaluare și pentru consolidarea capacității actorilor de la nivel de program în acest sens.

Toți actorii implicați în gestiunea evaluărilor la nivelul PoIDS pot contribui la diseminarea rezultatelor evaluărilor. Diseminarea sprijină astfel procesul decizional la nivelul AM, dar și al altor factori interesați, inclusiv al beneficiarilor; totodată, cunoașterea rezultatelor evaluărilor realizate sprijină planificarea viitoare în domeniul evaluării de program și de proiect, pe baza exemplurilor și lecțiilor învățate în desfășurarea evaluărilor.

1.3. IMPLICAREA STAKEHOLDERILOR ÎN PLANUL DE EVALUARE

Într-o primă etapă, s-a avut în vedere identificarea stakeholderilor relevanți, atât pentru etapa de elaborare a Planului de Evaluare, cât și ținând cont de rolul pe care aceștia îl pot juca în etapa de implementarea a planului. Astfel, au fost identificate mai multe categorii de stakeholderi, astfel: personalul AM PoIDS și ai Organismelor Intermediare Regionale (OIR), membrii CM PEO și PoIDS, respectiv reprezentanții Comisiei Europene (Direcția Generală Ocuparea Forței de Muncă, Afaceri Sociale și Incluziune (DG EMPL) și Direcția Generală Politică Regională și Urbană (DG REGIO)). Membrii CM PEO și PoIDS includ reprezentanți ai mediului universitar, non-guvernamental, sindicatelor și patronatelor, respectiv ai firmelor de consultanță și instituțiilor implicate în domeniile vizate de program. Astfel, Comitetul de Monitorizare implică stakeholderi din toate sectoarele.

Implicarea stakeholderilor în elaborarea Planului de Evaluare

În etapa de planificare, stakeholderii identificați au fost consultați prin realizarea unui sondaj detaliat privind nevoile de evaluare. Un prim set de nevoi de evaluare a fost identificat pe baza analizei Teoriei Schimbării a programelor și a analizei documentare privind evaluările anterioare (la nivelul POCU și la nivel european) și alte documente relevante, precum studii și analize pe teme de interes, abordări metodologice utilizate pentru evaluarea intervențiilor de tip FSE+, etc.

S-au înregistrat 19 răspunsuri complete și 4 răspunsuri incomplete.¹ S-au înregistrat răspunsuri de la DG EMPL și DG REGIO, toate cele 8 Organisme Intermediare PECU, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și alți membri CM PEO și PoIDS.

Rezultatele sondajului și ale consultărilor realizate au fost analizate și procesate în vederea definirii întrebărilor de evaluare relevante, pentru fiecare temă/ categorie de intervenții în parte, precum și pentru stabilirea evaluărilor care urmează a fi realizate. Rezultatele consultărilor susțin importanța includerii în studiile de evaluare a tuturor aspectelor incluse în cadrul chestionarelor de consultare. Astfel, pentru aproape toate nevoile de informare a fost acordat un punctaj aproape de maxim (4 din 5). Un scor mai mic a fost acordat întrebărilor care vizează identificarea efectelor neintenționate ale intervențiilor pentru o serie de priorități; dat fiind însă că aceste nevoi de informare au fost considerate ca fiind foarte importante de peste o treime dintre cei consultați și pot evidenția aspecte

¹ S-au înregistrat și 5 deschideri ale chestionarului fără formularea niciunui răspuns. Două dintre aceste deschideri ale chestionarului au fost efectuate de Organisme Intermediare care ulterior au formulat și răspunsuri complete. Alte două deschideri ale chestionarului au fost formulate de Consiliul Concurenței, iar una de ANAF.

cheie pentru designul intervențiilor vizate, nevoile de informare de acest tip au fost păstrate în planul de evaluare și reflectate în întrebările de evaluare propuse.

Implicarea stakeholderilor în implementarea Planului de Evaluare

Se au în vedere următoarele acțiuni:

- diseminarea adecvată a Planului de Evaluare (pentru familiarizarea stakeholderilor cu acțiunile planificate (i.e. la nivelul membrilor CM, CCE)
- stabilirea contactelor/ încheierea de protocoale/ organizarea unor discuții cu stakeholderii relevanți care urmează să furnizeze date, informații cheie pentru evaluări (ex. INS, institute de cercetare în domeniul incluziunii sociale – exemple, etc.)
- prezentarea principalelor evaluări planificate pentru următoarea perioadă, inclusiv în scopul obținerii susținerii necesare din partea stakeholderilor relevanți (atât pentru implementarea intervențiilor sau operarea modificărilor de care aceștia sunt responsabili), dar și pentru crearea condițiilor pentru utilizarea rezultatelor (ex. implementarea recomandărilor).
- diseminarea rapoartelor de evaluare realizate, în format electronic;
- prezentarea rezultatelor evaluării, pe categorii de stakeholderi, pentru promovarea utilizării rezultatelor

1.4. ABORDAREA STRATEGICĂ A EVALUĂRII

1.4.1. *Strategia PO și principalele componente care trebuie evaluate pe baza Teoriei Schimbării sau a Logicii Intervenției*

Analiza literaturii de specialitate a permis identificarea unor provocări și lecții învățate importante privind aspecte cheie care influențează implementarea programului, precum: distribuția teritorială a fondurilor²; funcționarea mecanismului DLRC sau importanța asigurării complementarității intervențiilor în infrastructura socială cu cele de dezvoltare și furnizare a serviciilor pentru grupurile vulnerabile³. Au fost de asemenea evidențiate importanța asigurării disponibilității resurselor umane în domeniul social și a unei durate adecvate a sprijinului în raport cu nevoile de intervenție (ca factori cheie atât pentru buna implementare, cât și pentru maximizarea impactului măsurilor de incluziune socială sprijinite).

Totodată, conform studiilor realizate la nivelul UE⁴, au fost identificați factori care influențează negativ eficiența și eficacitatea FSE precum: întârzierile în implementare, capacitatea administrativă scăzută a beneficiarilor, prevalența ridicată a discriminării în comunitățile în care sunt implementate operațiunile etc.

Toate aceste elemente, coroborate cu rezultatele analizei Teoriei Schimbării (TS) și a elementelor care derivă din corelarea cu strategiile naționale și ale UE (a se vedea secțiunea 1.4.2) și rezultatele consultărilor (a se vedea secțiunea 1.4.3) au fost avute în vedere în formularea strategiei de evaluare a PoIDS, respectiv definirea întrebărilor de evaluare și planificarea evaluărilor la nivelul programului. În procesul de planificare s-a ținut de asemenea cont de progresul estimat al implementării, dar și de timpul necesar producerii efectelor în funcție de tipul intervențiilor susținute.

² Evaluările POSDRU și POCU arată că distribuția finanțării nu a fost în toate situațiile corelată cu nevoile prioritare, fiind influențată de capacitatea de atragere de fonduri în cazul apelurilor competitive sau de calendarul lansării apelurilor.

³ A se vedea atât evaluarea intervențiilor POCU, AP5, cât și evaluarea POR 2014-2020, AP9.

⁴ European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *Study supporting the 2020 evaluation of promoting social inclusion, combatting poverty and any discrimination by the European Social Fund (Thematic Objective 09) : final report*, Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/8640> și European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *Evaluation of ESF Support to Social Inclusion*, 2021.

Se vor avea astfel în vedere atât evaluarea progreselor înregistrate în implementarea programului, cât și efectele obținute, respectiv impactul programului la nivelul grupurilor țintă și teritoriilor vizate.

- Din perspectiva **implementării**, se va evalua modul în care autoritățile de program și beneficiarii acționează pentru a asigura ducerea la bun sfârșit a acțiunilor incluse în PoIDS, conform planului și calendarului programului. Este necesară urmărirea aspectelor ce țin de relevanța finanțării, implicarea actorilor relevanți și capacitatea acestora, precum și factorii care îngreunează sau, după caz, facilitează implementarea. Complementaritățile și potențialele sinergii cu alte programe vor fi de asemenea urmărite în evaluarea de implementare. Rezultatele evaluării de acest tip vor putea fi utilizate de managementul AM pentru a lua decizii privind planificarea intervențiilor, decizii care pot îmbunătăți în mod direct relevanța, eficacitatea, eficiența, sustenabilitatea și valoarea adăugată a programului.
- Din perspectiva **impactului**, evaluarea se va concentra pe identificarea efectelor declanșate de program pe termen lung, precum și a factorilor care influențează rezultatele (favorizând sau, după caz, împiedicând producerea acestora), respectiv a efectelor neintenționate ale programului. Rezultatele evaluării de impact vor putea oferi informații utile privind schimbările survenite la nivelul grupurilor țintă și teritoriilor vizate și contribuția PoIDS în sens, inclusiv mecanismele cele mai eficiente, sau factorii cheie de influență. Ele vor oferi totodată informații utile privind demersurile de planificare viitoare privind programele sau intervențiile similare cu PoIDS.

Anexa 1 conține detalii privind aspectele identificate în analiza documentară referitoare la impact și mecanismele de influență în cadrul intervențiilor similare.

Planul de evaluare își propune să asigure evaluarea tuturor priorităților programului și a acțiunilor corespunzătoare finanțate în cadrul priorităților, precum și a capacității asistenței tehnice de a susține buna implementare a programului în ansamblu, respectând etica și integritatea evaluărilor, evitând potențiale conflicte de interese conform prevederilor Ghidului pentru elaborarea planurilor de evaluare aferente programelor operaționale finanțate din politica de coeziune 2021-2027 în România

. Vor fi de asemenea avute în vedere o serie de aspecte orizontale, incluzând:

- Modul în care abordarea integrată a programului (i.e. abordarea multi-fond) a susținut impactul observat al programului (i.e. prin acordarea de finanțare atât pentru infrastructură cât și pentru servicii);
- Efectele programului la nivelul profesioniștilor care lucrează cu persoanele expuse marginalizării și excluziunii sociale (dat fiind că disponibilitatea și pregătirea resurselor umane implicate în incluziunea socială au reprezentat provocări semnificative în implementarea programelor precedente);
- Modul în care PoIDS respectă și contribuie la promovarea principiilor orizontale ale fondurilor UE.

Strategia de evaluare are în vedere, așadar, evaluarea implementării și impactului pentru toate prioritățile programului. Această abordare este justificată în primul rând de noutatea abordării multi-fond în cadrul unui singur program, care nu a fost utilizată în România în perioadele precedente de programare, dar și de importanța identificării din timp a posibilor factori care pot afecta negativ implementarea, astfel încât să poată fi definite și aplicate la timp măsurile corective necesare. Astfel, în timp ce o mică parte dintre intervențiile susținute în cadrul programului sunt noi (în sensul că nu există experiență anterioară în implementarea lor), cele mai multe dintre intervențiile care au fost implementate într-o formă similară în perioada anterioară au întâmpinat atunci diverse provocări în implementare și în generarea impactului.

Este prevăzută realizarea evaluărilor PoIDS în două etape, după cum urmează:

1. **Evaluarea implementării măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei** (Prioritățile de program 1-10). Evaluarea de implementare va viza progresul înregistrat, factorii de influență asupra implementării, modul în care fondurile sunt distribuite la nivel teritoriale, capacitatea actorilor implicați, corelarea cu măsurile complementare etc. Această evaluare este planificată să aibă loc în anul 2026.
2. **Evaluarea impactului sprijinului PoIDS, pentru toate prioritățile, până la finalul anului 2028** (putând fi prelungită spre începutul anului 2029, în cazul în care din evaluarea implementării rezultă că progresul implementării este lent). Este planificată evaluarea separată a măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10), pe de o parte și a Priorității 11 (Asistență tehnică) și a aspectelor orizontale. Realizarea evaluărilor de impact în 2028, mai degrabă decât în 2029 este menită să sprijine finalizarea planificării programelor pentru perioada post-2027.

În ceea ce privește evaluările de implementare și, respectiv, de impact pentru Prioritățile de program 1-10, având în vedere diversitatea lor mare, fiecare evaluare va fi structurată pe teme de evaluare, cărora le corespund priorități (integral) sau obiective specifice ce includ elemente comune și permit o evaluare coerentă.

Tabel 1. Teme de evaluare planificate

Nr crt.	Teme de evaluare pentru Prioritățile de program 1-10
1	Evaluarea măsurilor DLRC: Prioritatea 1 și Prioritatea 2
2	Evaluarea măsurilor privind locuirea: Prioritatea 3– Acțiunea 3.1 (FEDR) Locuințe sociale (FEDR) și Acțiunea 3.3 (FSE+) Sprijinirea autorităților locale în vederea reglementării situației așezărilor informale (Obiectiv specific: RSO4.3 și Obiectiv specific: ESO4.11)
3	Evaluarea măsurilor privind economia socială: Prioritatea 3 – Acțiunea 3.2 (FSE+) Economie socială în mediul rural (Obiectivul specific ESO 4.1)
4	Evaluarea măsurilor de susținere a serviciilor sociale integrate: Prioritatea 4
5	Evaluarea măsurilor având grup țintă copiii: Prioritatea 5
6	Evaluarea măsurilor având grup țintă persoanele vârstnice: Prioritatea 6
7	Evaluarea măsurilor având grup țintă persoanele cu dizabilități: Prioritățile 7 și 9
8	Evaluarea măsurilor având grup țintă grupurile vulnerabile: Prioritatea 8
9	Evaluarea măsurilor de asistență materială pentru reducerea sărăciei: Prioritatea 10

Evaluărilor planificate li se pot adăuga evaluări ad-hoc, în funcție de nevoile identificate, în situațiile în care implementarea programului întâmpină provocări majore și în cazul în care apar elemente de impact neașteptate, ce au nevoie de o înțelegere aprofundată prin intermediul evaluării.

1.4.2. Întrebări esențiale de evaluare care derivă din strategiile naționale și ale UE

PoIDS este planificat în linie cu principiile Pilonului european privind drepturile sociale”. PoIDS contribuie exclusiv la obiectivul 4 al politicii de coeziune – O Europă mai socială și mai favorabilă incluziunii.

Totodată, prin intervențiile planificate, PoIDS⁵ va contribui la atingerea obiectivelor unui număr mare de strategii naționale. Între acestea se numără:

- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022—2027
- Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O României echitabilă”, 2022-2027
- Strategia națională privind prevenirea instituționalizării persoanelor adulte cu dizabilități și

⁵ Chiar dacă unele dintre strategiile naționale au fost adoptate după elaborarea PIDS, proiectele lor, aflate în consultare inter-instituțională și consultare publică pentru o perioadă pentru o perioadă mai lungă de timp au influențat formularea Priorităților și tipurilor de acțiuni pe care PIDS le va finanța.

- accelerarea procesului de dezinstituționalizare, pentru perioada 2022-2030
- Strategia națională privind îngrijirea de lungă durată și îmbătrânirea activă pentru perioada 2023-2030
- Strategia națională privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022—2027.
- Strategia Națională a Locuirii (SNL)
- Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor romani aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027

Alinierea cu strategiile naționale este bidirecțională. Astfel, pe lângă contribuția PoIDS la atingerea obiectivelor vizate de Strategii, este de așteptat, de asemenea, ca implementarea strategiilor să influențeze implementarea PoIDS, prin crearea sau îmbunătățirea cadrului normativ și oferirea unor instrumente pentru principalii actori implicați.

Având în vedere această dinamică între strategiile la nivel național și program, întrebările de evaluare formulate în cadrul evaluărilor PoIDS, pentru fiecare Prioritate în parte, au în vedere:

- Modul în care se asigură, prin implementarea PoIDS, complementaritatea cu strategiile UE și naționale, inclusiv modul în care PoIDS contribuie, prin proiectele pe care le finanțează la implementarea acestor strategii.
- Modul în care factori externi programului, inclusiv cadrul strategic și legislativ, influențează implementarea PoIDS.
- Modul în care evoluează, în ansamblu, domeniile la care strategiile se referă și măsura în care rezultatele PoIDS contribuie la obținerea impactului/rezultatelor vizate de strategii.

1.4.3. Întrebări care derivă din consultarea stakeholderilor

În urma analizei rezultatelor consultării, au fost identificate o serie de nevoi de evaluare, care au fost adăugate celor formulate inițial. Acestea au în vedere:

- măsura în care au fost integrate lecțiile învățate din perioadele anterioare de programare în implementarea PoIDS și design-ul intervențiilor (pentru evaluarea de implementare)
- implicarea comunității în implementarea și efectele mecanismului DLRC (pentru evaluarea impactului net);
- Identificarea celor mai necesare și accesate servicii din pachetul de servicii integrate (pentru evaluarea impactului net);
- Potențialul de transferabilitate al mecanismului DLRC la alte sectoare și arii geografice (pentru evaluarea de impact – aspecte legate de sustenabilitate);
- Măsurile necesare pentru a crește consumul de bunuri și servicii oferite de întreprinderile de economie socială (pentru evaluarea de impact – aspecte legate de sustenabilitate);
- Evaluarea modului în care se poate realiza finanțarea serviciilor integrate în viitor (pentru evaluarea de impact – aspecte legate de sustenabilitate).
- Identificarea efectelor programului în ceea ce privește incluziunea persoanelor de etnie romă (pentru evaluarea aspectelor orizontale)

De asemenea, rezultatele consultării au evidențiat o serie de nevoi adiționale care pot fi avute în vedere atunci când se elaborează Caietele de sarcini pentru licitațiile care vor fi lansate (urmând ca evaluatorii să se asigure că le vor acoperi prin analizele realizate și răspunsurile formulate). Acestea au în vedere:

- pentru Prioritatea 1: evaluarea transparenței în implementarea mecanismului DLRC (ar trebui să reprezinte parte a evaluării de implementare, transparența fiind un factor de sprijin pentru intervenție);

- pentru Prioritatea 8: evaluarea eficacității identificării grupurilor țintă (ar trebui să reprezinte parte a evaluării de implementare, în cadrul evaluării modului în care programul răspunde nevoilor grupurilor țintă), precum și identificarea celor mai eficiente măsuri de prevenție a riscurilor de excluziune socială (ar trebui să reprezinte parte a evaluării de impact, în cadrul evaluării efectului net);
- pentru Prioritatea 9: măsura în care intervențiile sunt replicabile (ar trebui să reprezinte parte a evaluării de impact, în cadrul evaluării sustenabilității).

1.4.4. Elemente cheie ale evaluărilor și abordările metodologice ale acestora (rezumat al tipurilor de evaluări planificate, principalele abordări și obiective ale evaluărilor)

Așa cum a fost precizat mai sus, **este prevăzută realizarea evaluărilor PoIDS în două etape**, după cum urmează:

- Evaluarea implementării măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10), planificată pentru anul 2026.
- Evaluarea impactului sprijinului PoIDS, pentru toate prioritățile, până la finalul anului 2028 (putând fi prelungită spre începutul anului 2029, în cazul în care din evaluarea implementării rezultă că progresul implementării este lent).

Tipuri de întrebări de evaluare formulate

- Pentru evaluarea de implementare, pe baza analizei TS și a lecțiilor învățate din evaluările anterioare, au fost formulate patru întrebări principale de evaluare, cărora li se adaugă o întrebare legată de evaluabilitate (respectiv existența datelor pentru evaluarea de impact). Cele patru întrebări de evaluare corespund criteriilor formulate de Ghidul Better Regulation și prevederilor RDC: relevanță, eficacitate și coerență. Acestea li se pot adăuga întrebări secundare de evaluare, care vor fi incluse în evaluările realizate dacă, la momentul inițierii evaluărilor, aspectele avute în vedere rămân relevante.
- Evaluările de impact au în vedere evaluarea priorităților 1-10 ale PoIDS, (efectul brut al intervențiilor și măsura în care programul a contribuit la acest efect) și respectiv, evaluarea impactului asistenței tehnice și a aspectelor orizontale.

Principalele întrebări aferente evaluărilor de impact se referă atât la schimbările de la nivel strategic și legislativ, cât și la schimbările survenite în situația grupurilor țintă ale PoIDS, cu referire directă la participanții la program sau persoanele care au fost vizate de proiecte indirect (nu la toată populația vulnerabilă din România). De asemenea, întrebările de evaluare urmăresc să informeze despre efectul net al programului sau contribuția programului la impactul observat, separat de alte intervenții. Evaluarea vizează și eficiența cu care programul a generat rezultate și impactul mix-ului de intervenții în infrastructură și servicii sociale determinat de caracterul multi-fond al programului.

Tabel 3. Elementele cheie ale evaluărilor planificate

Evaluări planificate	Întrebări principale de evaluare	Principalele abordări metodologice și tipuri de date utilizate	Perioada (Data de sfârșit)
Evaluarea de implementare a măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de	<ol style="list-style-type: none"> 1. În ce măsură programul răspunde nevoilor grupurilor țintă vizate? 2. În ce măsură beneficiarii vizați de program au capacitatea de a accesa și utiliza fondurile disponibile? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza datelor din monitorizarea programului ▪ Sondaje și interviuri (individuale și de grup) cu 	2026

Evaluări planificate	Întrebări principale de evaluare	Principalele abordări metodologice și tipuri de date utilizate	Perioada (Data de sfârșit)
reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10)	3. În ce măsură mecanismele de implementare prevăzute sunt adecvate pentru atingerea obiectivelor vizate? Care sunt factorii care împiedică sau, după caz, favorizează implementarea intervențiilor? 4. În ce măsură este asigurată complementaritatea cu alte intervenții?	grupurile țintă, beneficiarii vizați (solicitanți, beneficiari selectați, entități eligibile, dar care nu solicită finanțarea), AM și OIR	
Evaluarea de impact a măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10).	1. Care este evoluția înregistrată la nivel strategic și legislativ, dar și la nivelul grupurilor și teritoriilor țintă vizate (indiferent de contribuția PoIDS), din perspectiva incluziunii și reducerii sărăciei? 2. În ce măsură intervențiile PoIDS au contribuit la o îmbunătățire a situației principalelor grupuri vizate de intervenții (copii, vârstnici, persoane cu dizabilități, roma, alte grupuri vulnerabile)? 3. În ce măsură intervențiile au fost eficiente din punct de vedere al costurilor, sau s-ar fi putut atinge obiectivele vizate prin alte măsuri mai puțin costisitoare? 4. În ce măsură efectele intervențiilor sunt sustenabile și care sunt factorii care sprijină sustenabilitatea efectelor intervențiilor? 5. Există efecte neintenționate ale programului, inclusiv efectele nedorite și, dacă da, care sunt acestea?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza datelor de monitorizare a programului ▪ Analiza documentară și legislativă ▪ Evaluarea bazată pe teorie pe baza sondajelor și interviurilor cu grupurile țintă și beneficiarii, precum și a datelor administrative privind serviciile sociale (de la autoritățile publice locale și ANPIS/ANDPD/IGI) ▪ Analiza contrafactuală de impact, pentru temele unde datele disponibile o permit, conform fișei evaluării și analizei de evaluabilitate 	2028/ 2029
Evaluarea de impact a asistenței tehnice și aspectelor orizontale ale programelor	1. În ce măsură sprijinul prin asistență tehnică a contribuit la creșterea capacității autorităților și beneficiarilor și cum poate fi consolidată capacitatea autorităților și beneficiarilor de o manieră cât mai eficace? 2. Care sunt principalele rezultate ale acțiunilor de comunicare, diseminare și informare și cum se pot realiza aceste activități de o manieră cât mai eficace? 3. Cum a susținut caracterul multi-fond al programului, prin acordarea de finanțare atât pentru infrastructură cât și pentru servicii, impactul observat al programului? 4. Care sunt efectele programului asupra profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale? 5. Care sunt efectele de ansamblu ale programului în ceea ce privește incluziunea persoanelor de etnie romă? 6. Care este contribuția PoIDS la temele și principiile orizontale FSE+ și FEDR?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Analiza datelor din monitorizarea programului ▪ Interviuri (individuale și de grup) cu AM, OIR, beneficiari ▪ Sondaj și interviuri cu profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale participanți la activități în cadrul programului ▪ Evaluarea bazată pe teorie 	2028/ 2029

Așa cum este menționat anterior, evaluările de implementare și impact privind măsurile DLRC, măsurile de incluziune și de reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10) vor fi organizate pe teme

de evaluare definite la nivel de Prioritate sau grup de Priorități și cu ajutorul cărora va fi asigurată evaluarea întregului program.

În funcție de rezultatele "mid-term review", concluziile și recomandările evaluării intermediare și a eventualelor evaluări ad-hoc, în cazul evaluărilor de impact, pentru fiecare prioritate a programului se vor analiza și se vor selecta întrebările de evaluare ale căror răspunsuri vor permite învățarea din lecțiile implementării acestui program și vor conduce la o mai bună planificare și implementare a intervențiilor similare viitoare.

La momentul elaborării planului de evaluare nu a fost identificată nevoia unor studii preliminare. O analiză privind evaluabilitatea impactului va fi realizată însă, împreună cu evaluarea de implementare pentru a asigura că datele identificate la nivelul planului de evaluare sunt disponibile într-un format care poate fi utilizat pentru evaluarea contrafactuală, acolo unde aceasta este propusă. Aceasta va permite Autorității de Management să direcționeze evaluările de impact astfel încât dimensiunea și complexitatea programului să nu genereze un număr mare de întrebări de evaluare în caietele de sarcini, ci, din contră, să permită concentrarea întrebărilor de evaluare în sensul oferirii de răspunsuri utile și utilizabile pentru factorii interesați de implementarea programului. În cazul în care analiza de evaluabilitate va constata că datele nu sunt disponibile în formatul necesar, sau că nu au calitatea necesară, experții implicați în analiza de evaluabilitate vor propune metode alternative de evaluare, de regulă metode bazate pe teorie și analize statistice fără comparații contrafactice între grupuri. Utilizarea metodelor alternative nu va presupune modificarea planului de evaluare, deoarece fișele de evaluare incluse în acesta prevăd posibilitatea utilizării unor metode alternative, dacă sunt necesare.

1.5. IMPLEMENTAREA ȘI CALITATEA EVALUĂRII

Implementarea și managementul evaluărilor incluse în prezentul Plan de evaluare se vor realiza în cadrul sistemului de guvernare descris la punctele 1.1 și 1.2, cu respectarea prevederilor Procedurii de Evaluare definită la nivelul AM PoIDS (Procedura de evaluare PoIDS PO.DGPECU.84).

Actorii implicați în managementul și implementarea evaluărilor sunt cei menționați mai sus, astfel: Compartimentul Evaluare Programe, Monitorizare Funcții Delegate din cadrul AM PoIDS, Comitetul de Coordonare al Evaluării, Comitetul de Monitorizare, precum și Unitatea Centrală de Evaluare din cadrul MIPE.

Managementul evaluărilor

Managementul fiecărei evaluări din cadrul planului de evaluare va fi realizat de managerii de evaluare din cadrul unității de evaluare din AM. Alocarea evaluărilor și responsabilitățile managerului de evaluare în acest sens se vor realiza în conformitate cu prevederile Procedurii de Evaluare definite la nivelul AM. Responsabilitățile managerului de evaluare au în vedere întreg procesul de evaluare începând cu elaborarea specificațiilor tehnice pentru achiziție, trecând prin toate etapele evaluării și finalizând cu aprobarea rapoartelor de evaluare.

Pentru desfășurarea fiecărei evaluări, managerul de evaluare, împreună cu persoanele desemnate de către șeful DGEP pentru sprijinirea managerului evaluării și cu persoana desemnată din cadrul Serviciului Asistență Tehnică, se vor întâlni cu echipa Evaluatorului selectat prin achiziție publică pentru a discuta aspectele esențiale ale caietului de sarcini, datele disponibile, livrabilele și termenele limită, elementele principale ale Raportului inițial, aspectele detaliate ale caietului de sarcini sau ale ofertei, etc. Toate evaluările vor include cel puțin un raport inițial și un raport de evaluare. Rapoarte intermediare de evaluare sau rapoarte de progres pot fi solicitate, după caz, dacă sunt justificate de durata de realizare a evaluării și volumul mare al datelor disponibile de analizat, așa cum sunt ele

estimate la momentul elaborării specificațiilor tehnice pentru evaluare. Managerul de evaluare sprijină Evaluatorul selectat prin achiziție publică, cel puțin prin:

- Furnizarea unei scrisori de sprijinire a evaluatorilor în activitatea de colectare de date;
- Solicitarea la celelalte departamente din cadrul AM a datelor necesare evaluării și care se regăsesc la AM, centralizarea și transmiterea datelor pentru evaluator;
- Organizarea reuniunilor CCE, pentru colectarea observațiilor membrilor cu privire la livrabilele elaborate, la care participă și evaluatorul;
- Răspuns la eventualele solicitări ale evaluatorului în vederea clarificării unor aspecte legate de procesul de evaluare, ori de câte ori este necesar, în limita atribuțiilor și competențelor sale.

La solicitarea managerului de evaluare, structurile responsabile din cadrul AM vor furniza datele și informațiile solicitate de către evaluator, în conformitate cu atribuțiile ce le revin și în limitele lor de competență.

Implementarea evaluărilor. Contractarea de expertiză externă

Implementarea evaluărilor se va realiza prin contractarea de expertiză tehnică externă, care va fi contractată de pe piața de profil conform procedurilor de achiziții publice și procedurilor specifice programului. Evaluările sunt efectuate de către experți externi independenți din punct de vedere funcțional de autoritățile responsabile pentru implementarea programului

Evaluatorii vor fi selectați conform normelor legale în vigoare privind achizițiile publice. Procedurile de achiziții se vor realiza prin Direcția Generală de Achiziții Publice și Servicii Interne din cadrul MIPE. Managerul evaluării, împreună cu persoanele desemnate de către șeful DGEP pentru sprijinirea managerului evaluării și cu persoana desemnată din cadrul Serviciului Asistentă Tehnică sunt responsabili de elaborarea specificațiilor tehnice/caietului/caietelor de sarcini pentru evaluări, pe baza planului de evaluare, a experienței din evaluări anterioare și a altor informații și recomandări la dispoziția sa (inclusiv recomandările UCE). Specificațiile tehnice sunt supuse întotdeauna consultării CCE.

Definirea tipurilor de contracte pentru achiziționarea evaluărilor și a modului de structurare a acestora se va realiza la momentul lansării acestora (i.e. de implementare și impact). Astfel, la acel moment se va decide procedura optimă pentru fiecare dintre evaluările planificate (ex. contract individual, achiziție cu mai multe loturi – corespunzător uneia sau mai multor teme de evaluare – sau acord cadru).

Pregătirea evaluărilor va fi demarată din timp (se recomandă demararea acestora cu cca. 1 an înainte de data prevăzută pentru începerea implementării acestora). Spre exemplu, pentru evaluarea de implementare prevăzută a avea loc în anul 2026, derularea achizițiilor de servicii va fi inclusă în planul anual de achiziții publice pentru anul 2025, pentru a acorda suficient timp în vederea desfășurării procedurii de achiziție publică și a evita întârzierile în realizarea evaluărilor.

Asigurarea calității evaluărilor

În vederea asigurării calității livrabilelor, managerul de evaluare parcurge următoarele etape:

- Analiza livrabilului transmis de către evaluator și transmiterea de observații ulterior consultării membrilor CCE;
- Completarea Listei de verificare a raportului inițial sau, după caz, a Grilei de verificare a calității raportului de evaluare, pe care o revizuieste în urma analizării punctului de vedere emis de CCE ;
- Organizarea reuniunilor CCE pentru evaluarea calității livrabilelor, la care va participa și Evaluatorul;

- Pe baza minutei CCE managerul de evaluare întocmește Nota privind calitatea livrabilului, pe care o pune la dispoziția Evaluatorului.

Aspecte privind disponibilitatea datelor

AM va colabora cu UCE în vederea identificării datelor și informațiilor relevante pentru evaluările planificate și, acolo unde este necesar, va iniția acorduri inter-instituționale pentru ca instituțiile administrației publice care dețin date relevante să le poată pune la dispoziția AM și a Evaluatorilor selectați prin achiziție publică.

Coordonarea evaluărilor cu cele realizate la nivel național/ regional

La nivel național (așa cum este detaliat în Planul de Evaluare a AP), se va avea în vedere asigurarea unei bune coordonări între evaluările la nivel național (la nivelul AP) și cele realizate la nivel regional/ sectorial, respectiv – dacă este cazul – între acestea din urmă. Astfel, pe baza prezentului plan de evaluare se va întocmi un calendar detaliat, ce va fi actualizat ulterior de câte ori este nevoie. Pe baza acestuia, AM PoIDS se va coordona cu UCE pentru a asigura faptul că evaluările sunt realizate la timp și că sunt realizate în acord cu nivelul de capacitate al ofertei de evaluare, așa cum este el cunoscut la fiecare moment. Se va încerca, pe cât posibil, distribuirea evaluărilor în timp pentru a asigura că rezultatele evaluărilor sunt disponibile la timp pentru a sprijini deciziile cu privire la program și pentru a asigura că există capacitate suficientă pentru realizarea lor.

1.6. DISEMINAREA ȘI UTILIZAREA REZULTATELOR EVALUĂRII

Diseminarea este avută în vedere ca proces de promovare și conștientizare care are loc pe parcursul întregului ciclu de evaluare. Sunt planificate activități și instrumente de diseminare, în funcție de grupurile țintă.

Se vor avea în vedere atât utilizatorii direcți (CM, CCE și alte structuri din AM sau MIPE), precum și utilizatorii indirecti (ex. beneficiari, experți din diferite domenii etc.) sau societatea per ansamblu. Detaliem o serie de activități și instrumente posibile în funcție de utilizatorii vizați.

Tabel 4. Modalități de diseminare rezultatelor evaluării

Tip de utilizator	Activități și instrumente posibile
Utilizatori direcți	
Comitetul de Monitorizare a PoIDS	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prezentări ale rezultatelor evaluării în reuniunile CM (prezentări sintetice, care să faciliteze înțelegerea rezultatelor) ▪ Prezentări ale acțiunilor întreprinse pentru implementarea recomandărilor și a progresului realizat în implementarea acestora
Comitetul de Coordonare a Evaluării	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dezbaterile și aprobarea rapoartelor de evaluare în CCE ▪ Monitorizarea implementării recomandărilor
Alte structuri din AM sau MIPE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Transmiterea rapoartelor de evaluare și/sau a rezumatelor executive către Unitatea Centrală de Evaluare din cadrul MIPE și alte structuri ale AM ▪ Publicare rapoarte de evaluare/ rezumate executive pe Intranet-ul instituției
Utilizatori indirecti	
Beneficiari Experți în domeniile vizate de intervenții și în domeniul evaluării	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Diseminare rapoarte prin publicarea pe site-ul programului/ AM și pe site-urile dedicate (www.evaluare-structurale.ro și www.mfe.gov.ro) ▪ Organizare conferințe/ evenimente de diseminare/ Participare la conferințe organizate la nivel național, în cadrul cărora sunt prezentate rezultatele evaluărilor realizate.
Societatea ("Contribuabil")	

Tip de utilizator	Activități și instrumente posibile
Publicul larg	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Publicarea rapoartelor pe site-urile dedicate acestei activități (www.evaluare-structurale.ro și www.mfe.gov.ro) ▪ Elaborarea unor rezumate ale evaluărilor implementate și publicarea lor pe site-urile dedicate menționate anterior, respectiv pe paginile de Social Media ale instituțiilor responsabile cu implementarea programului ▪ Redactarea de către MIPE de comunicate de presă și articole pentru promovarea rezultatelor

În diseminarea rezultatelor, unitatea de evaluare, dar și alți stakeholderi implicați (ex. unitatea de comunicare de la nivelul AM, după caz) vor ține cont de ghiduri și indicații oferite de organizațiile internaționale sau elaborate la nivel național precum:

- [Disseminating Evaluations | Capacity4dev \(europa.eu\)](https://www.europa.eu)
- Ghidul Băncii Mondiale privind diseminarea rezultatelor monitorizării și evaluării
- Ghidul pentru elaborarea Planurilor de evaluare aferente programelor finanțate din Politica de Coeziune 2021-2027

Conform contractelor de evaluare încheiate, evaluatorii vor avea și o serie de obligații privind diseminarea evaluărilor, cum ar fi: (i) prezentări sintetice ale rezultatelor, concluziilor și recomandărilor evaluărilor, pentru a fi transmise și discutate cu membrii CCE și CM, (ii) rezumate/sumare executive ale evaluărilor (traduse în engleză) și (iii) prezentări, la cererea AM PoIDS, pentru afișarea acestora în cadrul evenimentelor, conferințelor, dedicate evaluării la nivel de program.

Utilizarea rezultatelor evaluărilor. Monitorizarea și implementarea recomandărilor

Recomandările incluse în Raportul final de evaluare, aprobat, vor fi analizate de către CCE, în vederea selectării recomandărilor care vor fi implementate. Acestea vor fi preluate într-un plan de acțiune, care va include responsabilități instituționale și termene limită. Evaluatorul poate include o propunere pentru planul de acțiune în raportul final de evaluare, dar aceasta poate fi modificată de CCE, în funcție de decizia privind recomandările care urmează să fie implementate.

Recomandările reținute de CCE sunt introduse în registrul de evidență a recomandărilor rapoartelor de evaluare. Monitorizarea implementării recomandărilor se va realiza semestrial de către reprezentanții unității de evaluare din cadrul AM, iar rezultatele vor fi prezentate CM, conform Regulamentului nr. 1060/2020.

1.7. CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII INSTITUȚIONALE DE EVALUARE

Având în vedere cadrul de guvernare stabilit la nivel național în domeniul evaluării și schimbările intervenite în perioada 2021-2027 față de perioada 2014-2020, o serie de acțiuni sunt necesare pentru asigurarea capacității de evaluare a AM PoIDS, pentru care sarcinile de gestiune a evaluărilor de program sunt noi.

Acțiunile de creștere a capacității de evaluare vor avea în vedere asigurarea competențelor necesare pentru gestiunea evaluărilor și asigurarea calității acestora la nivelul AM. De asemenea, acțiunile vor avea în vedere și asigurarea competențelor necesare la nivelul membrilor CCE și, după caz, CM.

Acțiunile planificate pentru dezvoltarea capacității de evaluare la nivelul AM includ:

- Participarea la activitatea Grupului de Lucru pentru Evaluare (GLE). GLE este coordonat de UCE și are ca scop sprijinirea pentru elaborarea și implementarea planurilor de evaluare, discutarea și schimbul de experiență în domeniu, precum și organizarea de sesiuni de formare/training în domeniul evaluării pentru personalul cu responsabilități de evaluare.

- Participarea la sesiuni de formare fizice și online, în sistem clasic (învățare sincronă în grupe) și în sistem e-Learning, cu parcurgere individuală, asincronă și auto dirijată.
- Participarea la reuniunile și activitățile Rețelei de Evaluare din România (RER) animată de UCE.
- Alte tipuri de acțiuni: participare în cadrul rețelelor de evaluare organizate la nivelul Comisiei Europene, documentarea de pe site-ul dedicat evaluării din România www.evaluare-structurale.ro.

În cadrul contractelor de evaluare sau în cadrul unor contracte separate, AM poate achiziționa servicii care să susțină capacitatea instituțională de evaluare a AM. Aceste servicii vor include organizarea unor ateliere sau conferințe, vizite de studiu, sesiuni de formare sau alte acțiuni relevante în domeniul întăririi capacității instituționale de evaluare.

1.8. RESURSE DISPONIBILE ȘI PLANIFICAREA ÎN TIMP A EVALUĂRII

Bugetul total pentru realizarea evaluărilor și studiilor cu privire la PoIDS, respectiv activități creștere a capacității de evaluare în cadrul AM este de 2.000.000 Euro, conform alocării financiare pentru Prioritatea Asistență Tehnică a programului.

Bugetul va fi distribuit între evaluările de implementare și de impact cu o alocare de aproximativ 35% pentru evaluarea de implementare și aproximativ 65% pentru evaluările de impact. Această alocare bugetară poate fi modificată la momentul elaborării planurilor anuale de achiziții publice pentru anii 2025 (în vederea achiziționării evaluării de implementare din 2026) și 2027 (în vederea achiziționării evaluării de impact din 2028/2029).

Bugetul pentru analiza de evaluabilitate pentru evaluarea de impact a măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10) va fi inclus în bugetul evaluării de implementare.

Bugetul pentru diseminarea rezultatelor evaluărilor va fi inclus în toate evaluările și evaluatorii contractați vor avea obligați de desfășurării unor activități de diseminare.

Având în vedere complexitatea metodologiilor și analiza bugetelor disponibile pentru evaluări în perioada anterioară de programare, resursele disponibile, finanțate prin P11 a PoIDS, au fost distribuite în modul următor:

Tabelul 5. Repartizarea estimativă a resurselor pentru evaluări

Funcțiile de evaluare și principalele activități	Perioada de realizare	Costul estimat (Euro)
Evaluarea de implementare a măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10)	2026	600.000*
Evaluarea de impact a măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei (Prioritățile de program 1-10).	2028	1.100.000*
Evaluarea de impact a asistenței tehnice și aspectelor orizontale ale programelor	2028	150.000*
Evaluări ad-hoc	Până în 2028	100.000*
Activități de creștere a capacității de evaluare în cadrul AM	Până în 2027	50.000*

* Alocarea privind distribuția bugetului între evaluările de implementare și de impact, evaluările ad-hoc, precum și activitățile de creștere a capacității de evaluare este orientativă. Astfel, aceasta alocare bugetară poate fi modificată la momentul elaborării planurilor anuale de achiziții publice.

PARTEA 2 PLANIFICAREA EVALUĂRILOR

2.1. LISTE DE EVALUĂRI ȘI CALENDARUL EVALUĂRILOR

Tabel 5. Lista și calendarul evaluărilor

Nr. sau cod	Obiectivul evaluării	Conținutul și sfera de acoperire a evaluării			Perioada	Tipul evaluării	Costul planificat estimativ (EUR)
		Prioritate (priorități)	Obiective specifice	Intervenții			
1	Evaluarea implementării măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei din perspectiva relevanței, eficacității, coerenței, capacității pentru implementare, precum și analiza evaluabilității impactului aceluiași măsuri	Prioritățile de program 1-10	Toate OS aferente priorităților de program 1-10	<ul style="list-style-type: none"> măsurile DLRC finanțate prin Prioritățile 1 și 2 măsurile de sprijin pentru locuire (Prioritatea 3, RSO4.3 și ESO4.11) măsura de sprijin pentru economia socială (Prioritatea 3, ESO4.1) măsura de promovare a serviciilor sociale integrate (Prioritatea 4) măsurile de susținere pentru servicii sociale pentru diverse categorii de grupuri țintă (copii, vârstnici, alte persoane vulnerabile) (Prioritățile 5, 6 și 8 – analizate în teme de evaluare separată) măsuri de sprijin pentru persoane cu dizabilități (dezvoltarea serviciilor, măsuri inovatoare) (Prioritățile 7 și 9) măsuri de asistență materială pentru reducerea sărăciei (Prioritatea 10) 	2026	Evaluare de implementare și Analiză de evaluabilitate (metodologia propusă pentru evaluările ulterioare prezentate în fișele de evaluare ia în considerare alternative în cazul în care analiza de evaluabilitate constată că evaluarea contrafactuală de impact sau alte metode de evaluare nu se pot realiza)	600.000 Eur.
2	Evaluare de impact a măsurilor DLRC, a măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei, precum și analiza eficienței în atingerea rezultatelor pentru aceleași măsuri.	Prioritățile de program 1-10	Toate OS aferente priorităților de program 1-10	<ul style="list-style-type: none"> măsurile DLRC finanțate prin Prioritățile 1 și 2 măsurile de sprijin pentru locuire (Prioritatea 3) măsura de sprijin pentru economia socială (Prioritatea 3) măsura de promovare a serviciilor sociale integrate (Prioritatea 4) măsurile de susținere pentru servicii sociale pentru diverse categorii de grupuri țintă (copii, vârstnici, alte persoane vulnerabile) (Prioritățile 5, 6 și 8 – analizate în teme de evaluare separată) măsuri de sprijin pentru persoane cu dizabilități (dezvoltarea serviciilor, măsuri inovatoare) (Prioritățile 7 și 9) 	2028 - 2029	Evaluare de impact	1.100.000 Eur.

				<ul style="list-style-type: none"> măsuri de asistență materială pentru reducerea sărăciei (Prioritatea 10) 			
3	Evaluarea de impact a asistenței tehnice și aspectelor orizontale ale programului	Prioritatea de program 11. Asistență tehnică Aspecte de impact orizontal al programului	n/a	<ul style="list-style-type: none"> măsuri de asistență tehnică toate măsurile din perspectiva unor elemente de impact orizontal și a caracterului multi-fond al programului 	2028 - 2029	Evaluare de impact	150.000 Eur.

2.2. FIȘELE EVALUĂRILOR PLANIFICATE

1. Evaluarea implementării măsurilor DLRC, a măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei	
Prioritate și obiective specifice vizate de evaluare	Prioritățile 1-10 (toate OS corespunzătoare)
Tipurile de intervenții care se evaluează	<ul style="list-style-type: none"> • Tema 1: Evaluarea măsurilor DLRC finanțate prin Prioritățile 1 și 2 • Tema 2: Evaluarea măsurilor de sprijin pentru locuire (Prioritatea 3, RSO4.3 și ESO4.11) • Tema 3: Evaluarea măsurilor de sprijin pentru economia socială (Prioritatea 3, ESO4.1) • Tema 4: Evaluarea măsurilor de promovare a serviciilor sociale integrate (Prioritatea 4) • Tema 5: Evaluarea măsurilor de susținere a serviciilor sociale pentru copii (Prioritatea 5) • Tema 6: Evaluarea măsurilor de susținere a serviciilor sociale pentru vârstnici (Prioritatea 6) • Tema 8: Evaluarea măsurilor de susținere a serviciilor sociale pentru alte categorii vulnerabile (Prioritatea 8) • Tema 7: Evaluarea măsurilor de sprijin pentru persoane cu dizabilități (dezvoltarea serviciilor, măsuri inovatoare) (Prioritățile 7 și 9) • Tema 9: Evaluarea măsurilor de asistență materială pentru reducerea sărăciei (Prioritatea 10)
Tip de evaluare	Evaluare de implementare
Aspectele vizate și logica evaluării	<p>Se are în vedere evaluarea implementării din perspectiva criteriilor de evaluare formulate de Ghidul Better Regulation . Astfel, pentru evaluarea de implementare, criteriile de evaluare sunt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - relevanță, - eficacitate - coerență <p>Fiecare temă de evaluare va fi abordată separat. Se va răspunde la toate întrebările de evaluare formulate (corespunzător criteriilor de evaluare) pentru fiecare dintre cele 9 teme de evaluare.</p>
Când va fi implementată evaluarea	2026
Principalele întrebări de evaluare	<p>1. În ce măsură programul răspunde nevoilor grupurilor țintă vizate?</p> <p><u>Întrebări secundare:</u></p> <p>1.1. Care sunt categoriile de persoane din grupurile țintă vizate de program pentru care sunt finanțate cele mai multe operațiuni/proiecte?</p> <p>1.2. Există categorii de persoane din grupurile țintă vizate de program a căror nevoi nu sunt acoperite?</p> <p>1.3. În ce măsură beneficiarii vizați de program au planificat proiectele prin consultarea factorilor interesați și au realizat analize utile pentru planificarea proiectelor și creșterea relevanței lor?</p> <p>1.4. Cum s-a realizat distribuția teritorială (regională, județeană, rural/urban) a fondurilor pentru a răspunde nevoilor celor mai presante ale</p>

	<p>grupurilor țintă vizate de program?</p> <p>2. În ce măsură beneficiarii vizați de program au capacitatea de a accesa și utiliza fondurile disponibile? <u>Întrebări secundare:</u></p> <p>2.1. Care sunt categoriile de beneficiari care au accesat cu ușurință finanțarea PoIDS sau, după caz, nu au probleme în implementare?</p> <p>3. În ce măsură mecanismele de implementare prevăzute sunt adecvate pentru atingerea obiectivelor vizate? Care sunt factorii care împiedică sau, după caz, favorizează implementarea intervențiilor? <u>Întrebări secundare:</u></p> <p>3.1. Care sunt factorii care împiedică sau, după caz, favorizează implementarea intervențiilor? 3.2. Există proceduri și practici de la nivelul programului care generează dificultăți în lansarea apelurilor, evaluarea, contractarea și implementarea proiectelor? Ce măsuri ar trebui luate pentru a înlătura acești factori? 3.3. Care sunt factori externi, inclusiv cei care țin de cadrul strategic și legislativ, care influențează pozitiv sau negativ implementarea programului? 3.4. Care sunt factorii, interni și externi programului, care sprijină lansarea apelurilor, evaluarea, contractarea și implementarea proiectelor? 3.5. În ce măsură au fost integrate lecțiile învățate din perioadele anterioare de programare în implementarea PoIDS și design-ul intervențiilor?</p> <p>4. În ce măsură este asigurată complementaritatea cu alte intervenții? <u>Întrebări secundare:</u></p> <p>4.1. Cum se asigură, prin implementarea PoIDS, complementaritatea cu strategiile UE și naționale, inclusiv modul în care PoIDS contribuie, prin proiectele pe care le finanțează la implementarea acestor strategii? 4.2. În ce măsură sunt corelate intervențiile PoIDS și cele finanțate din alte programe: PEO, PNRR, etc.? Cum pot fi create sinergii între cele două categorii de surse de finanțare:</p> <p>5. În ce măsură există date care să sprijine evaluarea de impact prin metode statistice și contrafactice, pentru fiecare prioritate?</p>
<p>Abordare metodologică și metode posibile</p>	<p>Analiza datelor privind implementarea programului și analiza calitativă Metode care pot fi utilizate:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza datelor privind implementarea intervențiilor (proiecte depuse, respinse, punctaje acordate și motive de respingere a proiectelor, date privind implementarea – valori contractate, plăți etc.); - Analiza documentară (a ghidurilor, Strategiilor de Dezvoltare Locală, altor planuri realizate de beneficiari); - Analiza datelor de la nivel național privind nevoile de servicii (inclusiv a datelor privind actualii beneficiari de ajutor social și servicii sociale) <p>- date de la ANPIS, ANPDCA, ANPDPD, IGI;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza datelor disponibile la nivelul autorităților publice locale privind serviciile sociale; - Analiza procedurală referitoare la mecanismele de implementare (proces, proceduri și practici) - Interviuri (individuale și de grup) cu beneficiari, AM și OI, persoane din grupurile țintă și/ sau focus-grupuri - Sondaj la nivelul beneficiarilor/ grupurilor țintă (în cadrul Temei 1 și după caz, la nivelul Temelor 5 -8) și analiza datelor din sondaj;
Surse de date	<p>Date primare și date secundare Se vor utiliza date existente astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Date din sistemul de monitorizare al programului (SMIS/ MySMIS) - Cererile de finanțare depuse de beneficiari (eventual pe baza unui eșantion) - Date statistice (ex. date recensământul colectate de INS) - Date statistice anuale referitoare la venituri și condiții de viață, protecție socială, educație și sănătate de la INS (baza de date Tempo) - Datelor la nivel național și județean privind nevoile de servicii și serviciile sociale acordate de la ANPIS, ANPDCA, ANPDPD, IGI etc.; - Date disponibile la nivelul autorităților publice locale privind serviciile sociale. <p>Se vor colecta date de la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beneficiarii de finanțare prin interviuri (și eventual sondaje) - AM și OI prin interviuri - Grupuri țintă ale programului (pentru evaluarea relevanței)
Cum se va implementa evaluarea	Evaluator extern, contractat prin procedură de achiziție publică
Asigurarea calității	<p>Calitatea evaluării se va asigura prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Includerea în procedura de contractare a criteriilor relevante privind calitatea metodologiei de evaluare; - Monitorizarea realizării evaluării pe parcursul desfășurării, de către managerul de evaluare de la nivelul AM; - Analiza calității raportului inițial și raportului de evaluare pe baza grilelor standardizate; - Discutarea și aprobarea rapoartelor, doar la momentul la care îndeplinesc toate criteriile de calitate din grilele menționate, de către Comitetul de Coordonare a Evaluării
Costul planificat (Euro)	Aproximativ 600.000 EUR*

2. Evaluarea de impact a măsurilor DLRC, măsurilor de incluziune și de reducere a sărăciei

Prioritate și obiective specifice vizate de evaluare	Prioritățile de program 1-10 (toate OS corespunzătoare)
Tipurile de intervenții care se evaluează	<p>Evaluarea va avea în vedere impactul, precum și eficiența cu care s-au obținut rezultatele pentru toate intervențiile finanțate în cadrul priorităților de program 1-10, organizate pe teme de evaluare, similar cu evaluarea de implementare, astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tema 1: Evaluarea măsurilor DLRC finanțate prin Prioritățile 1 și 2 ▪ Tema 2: Evaluarea măsurilor de sprijin pentru locuire (Prioritatea 3, RSO4.3 și ESO4.11) ▪ Tema 3: Evaluarea măsurilor de sprijin pentru economia socială (Prioritatea 3, ESO4.1) ▪ Tema 4: Evaluarea măsurilor de promovare a serviciilor sociale integrate (Prioritatea 4) ▪ Tema 5: Evaluarea măsurilor de susținere a serviciilor sociale pentru copii (Prioritatea 5) ▪ Tema 6: Evaluarea măsurilor de susținere a serviciilor sociale pentru vârstnici (Prioritatea 6) ▪ Tema 8: Evaluarea măsurilor de susținere a serviciilor sociale pentru alte categorii vulnerabile (Prioritatea 8) ▪ Tema 7: Evaluarea măsurilor de sprijin pentru persoane cu dizabilități (dezvoltarea serviciilor, măsuri inovatoare) (Prioritățile 7 și 9) ▪ Tema 9: Evaluarea măsurilor de asistență materială pentru reducerea sărăciei (Prioritatea 10)
Tip de evaluare	Evaluare de impact
Aspectele vizate și logica evaluării	<p>Evaluarea are în vedere înțelegerea schimbărilor survenite în situația grupurilor și teritoriilor sprijinite, a efectelor brute ale intervențiilor, precum și a măsurii în care programul a contribuit la obținerea acestor efecte (respectiv stabilirea efectului net al intervențiilor PoIDS). Principalele întrebări aferente evaluărilor de impact se referă atât la schimbările de la nivel strategic sau legislativ, cât și la schimbările survenite în situația grupurilor țintă ale PoIDS</p> <p>De asemenea, întrebările de evaluare urmăresc să informeze despre efectul net al programului sau contribuția programului la impactul observat. Evaluarea vizează și eficiența cu care programul a generat rezultate și aspectele legate de eficacitatea mix-ului de intervenții în infrastructură și servicii sociale dat fiind caracterul multi-fond al programului.</p> <p>Fiecare temă de evaluare va fi abordată separat. Se va răspunde la toate întrebările de evaluare formulate (corespunzător criteriilor de evaluare) pentru fiecare dintre cele 9 teme de evaluare.</p> <p>Concluziile formulate pentru fiecare temă vor include lecții învățate și bune practici desprinse din analizele specifice fiecărei întrebări de evaluare.</p>
Când va fi implementată evaluarea	2028 - 2029
Principalele întrebări de evaluare	1. Care este evoluția înregistrată la nivel strategic și legislativ, dar și la nivelul grupurilor și teritoriilor țintă vizate (indiferent de contribuția PoIDS), din perspectiva incluziunii și reducerii sărăciei?

Se vor analiza aspecte precum (lista nu este exhaustivă):

- evoluția la nivel național și regional a situației pe tipuri de grupuri țintă și per ansamblu, pentru toate grupurile vizate de intervenții (ex. copii vulnerabili, vârstnici vulnerabili, persoane care locuiesc în zone marginalizate, persoane care locuiesc în așezări informale, persoane cu dizabilități, tineri care părăsesc sistemul de protecție, victimele violenței domestice și de gen, a altor categorii de persoane supuse excluziunii, marginalizării și/sau discriminării, întreprinderi sociale sprijinite etc.)
- evoluția ratei sărăciei și excluziunii sociale în România, la nivel național și regional
- Pentru intervențiile DLRC, se va urmări de asemenea dacă există schimbări observabile privind reducerea segregării și se va stabili nivelul de satisfacție al membrilor comunităților privind măsurile de sprijin.

2. În ce măsură intervențiile PoIDS au contribuit la o îmbunătățire a situației principalelor grupuri vizate de intervenții (copii, vârstnici, persoane cu dizabilități, roma, alte grupuri vulnerabile etc.)?

Plecând de la constatările aferente răspunsului la întrebarea precedentă de evaluare, se vor determina schimbările survenite la nivelul grupurilor/ teritoriilor vizate de intervențiile PoIDS (efecte brute) și contribuția programului la schimbările observate, altfel spus impactul net al programului. Se va urmări stabilirea impactului net al programului la nivelul fiecărui grup țintă în parte.

Suplimentar întrebării principale de evaluare, pentru temele 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 și, respectiv, pentru tema 9 se vor avea în vedere următoarele întrebări de evaluare:

- Pentru Tema 1: Evaluarea măsurilor DLRC finanțate prin Prioritățile 1 și 2:
 - Care a fost nivelul de participare și implicare a comunităților în diferitele etape ale implementării strategiilor locale, inclusiv procesul decizional și implementarea?
- Pentru Tema 2: Evaluarea măsurilor de sprijin pentru locuire (Prioritatea 3, RSO4.3 și ESO4.11): Care sunt schimbările care se pot observa privind reducerea segregării teritoriale și creșterea coeziunii sociale în localitățile în care se implementează proiecte?
- Pentru Tema 4: Care sunt cele mai necesare și cele mai accesate servicii din pachetul de servicii integrate și care este efectul lor?
- Pentru Temele 5, 6, 7 și 8:
 - Care sunt tipurile de intervenții care au funcționat cel mai bine pentru îmbunătățirea situației principalelor grupuri vizate de intervenții?
 - Care sunt dificultăților pentru intervențiile care au generat rezultate sub așteptări, dacă este cazul, și care este modulul în care ar putea fi îmbunătățite aceste intervenții?
- Pentru Tema 9:
 - Care este impactul pe care măsurile auxiliare (de însoțire) îl au asupra beneficiarilor finali?
 - Care este rolul voucherelor/cardurilor în atenuarea sărăciei pentru cele mai dezavantajate persoane și cum au contribuit la îndeplinirea obiectivelor Priorității 10?

3. În ce măsură intervențiile au fost eficiente din punct de vedere al costurilor, sau s-ar fi putut atinge obiectivele vizate prin alte

	<p>măsuri mai puțin costisitoare?</p> <p>Analiza va urmări să identifice dacă există soluții alternative, mai eficiente, de atingere a rezultatelor și a impactului net / contribuției programului așa cum au fost ele determinate la întrebările precedente de evaluare. Deoarece nu se așteaptă ca majoritatea intervențiilor să genereze beneficii economice, evaluarea nu se va baza pe analiza cost-eficacitate sau analiza cost-beneficiu.</p> <p>4. În ce măsură efectele intervențiilor sunt sustenabile și care sunt factorii care sprijină sustenabilitatea efectelor intervențiilor? Suplimentar întrebării principale de evaluare, pentru temele 1, 3 și 4, se vor avea în vedere următoarele întrebări de evaluare:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pentru Tema 1: În ce măsură experiența DLRC poate fi transferată în alte sectoare sau alte zone geografice? ▪ Pentru Tema 3: Care sunt măsurile necesare pentru a încuraja consumul de bunuri și servicii oferite de întreprinderile de economie socială în vederea asigurării sustenabilității lor? <p>Pentru Tema 4: Cum se poate realiza finanțarea serviciilor sociale integrate în viitor?</p> <p>5. Există efecte neintenționate ale programului, inclusiv efectele nedorite și, dacă da, care sunt acestea?</p> <p>Pe baza răspunsului formulat pentru fiecare întrebare de evaluare, pentru fiecare temă, vor fi reflectate în concluziile evaluării lecții învățate și bune practici care conduc la impactul programului.</p>
<p>Abordare metodologică și metode posibile</p>	<p>Abordarea metodologică este diferită pentru fiecare întrebare de evaluare.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Întrebare evaluare nr. 1: <ul style="list-style-type: none"> ▪ analiza documentelor și legislativă, ▪ analiza statistică a datelor statistice, administrative privind serviciile sociale (date de la ANPIS, ANPDCA, ANPPDP, IGI etc.), precum și a datelor de la nivelul programului (indicatori și alte date referitoare la grupul țintă). - Întrebare evaluare nr. 2: <ul style="list-style-type: none"> ▪ evaluarea contrafactuală de impact și/ sau metode de evaluare bazate pe teorie (spre exemplu evaluarea contribuției), în funcție de rezultatele analizei de evaluabilitate, realizată în cadrul evaluării de implementare (2026) - Întrebările de evaluare nr. 3 și 4: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Metode mixte de evaluare: cantitative și calitative, utilizând datele de monitorizare și financiare de la nivelul programului, precum și metode de evaluare calitativă (interviuri, focus grupuri etc) - Întrebare evaluare nr. 5: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Evaluarea bazată pe teorie ▪ Metode mixte de evaluare: cantitative și calitative, utilizând datele de monitorizare și financiare de la nivelul programului, precum și metode de evaluare calitativă (interviuri, focus grupuri etc)
<p>Surse de date</p>	<p>Date primare și date secundare</p> <p>Se vor utiliza date existente astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Date din sistemul de monitorizare al programului (SMIS/ MySMIS)

	<ul style="list-style-type: none"> - Cererile de finanțare depuse de beneficiari (eventual pe baza unui eșantion) - Date statistice din recensământul 2021 de la INS - Date statistice anuale referitoare la venituri și condiții de viață, protecție socială, educație și sănătate de la INS (baza de date Tempo) - Datelor la nivel național și județean privind nevoile de servicii și serviciile sociale acordate de la ANPIS, ANPDCA, ANPPDP, IGI; - Date disponibile la nivelul autorităților publice locale privind serviciile sociale. <p>Se vor colecta date de la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Beneficiarii de finanțare prin interviuri (și eventual sondaje) - AM și OI prin interviuri - Grupuri țintă ale programului (pentru evaluarea relevanței) - Grupuri de control, formate din persoane cu principalele caracteristici similare cu cele ale persoanelor din grupurile țintă, pentru realizarea evaluărilor de impact contrafactice
Cum se va implementa evaluarea	Evaluator extern, contractat prin procedură de achiziție publică
Asigurarea calității	<p>Calitatea evaluării se va asigura prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Includerea în procedura de contractare a criteriilor relevante privind calitatea metodologiei de evaluare; - Monitorizarea realizării evaluării pe parcursul desfășurării, de către managerul de evaluare de la nivelul AM; - Analiza calității raportului inițial și raportului de evaluare pe baza grilelor standardizate; <p>Discutarea și aprobarea rapoartelor, doar la momentul la care îndeplinesc toate criteriile de calitate din grilele menționate, de către Comitetul de Coordonare a Evaluării</p>
Costul planificat (Euro)	Aproximativ 1.100.000 EUR*

3. Evaluarea de impact a asistenței tehnice și aspectelor orizontale ale programului	
Prioritate și obiective specifice vizate de evaluare	Prioritatea 11 Asistență tehnică Aspecte orizontale relevante pentru program.
Tipurile de intervenții care se evaluează	Evaluarea va avea în vedere impactul asistenței tehnice acordată prin program, precum și elemente de impact orizontal, efecte neașteptate și contribuția programului la temele și principiile orizontale FSE+ și FEDR
Tip de evaluare	Evaluare de impact
Aspectele vizate și logica evaluării	Evaluarea nu este organizată pe teme de evaluare, fiind o evaluare mică. Principalul criteriu de evaluare utilizat pentru această evaluare este eficacitatea, cu referire la Prioritatea 11 asistență tehnică, precum și efectele intervențiilor PoIDS (corespunzătoare tuturor priorităților) asupra profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale. În subsidiar, evaluarea utilizează criteriul coerență cu privire la contribuția PoIDS la temele și principiile orizontale FSE+ și FEDR
Când va fi implementată evaluarea	2028 – 2029
Principalele întrebări de evaluare	<p>Sunt formulate cinci întrebări de evaluare principale:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. În ce măsură sprijinul prin asistență tehnică a contribuit la creșterea capacității autorităților și beneficiarilor și cum poate fi consolidată capacitatea autorităților și beneficiarilor de o manieră cât mai eficace? 2. Care sunt principalele rezultate ale acțiunilor de comunicare, diseminare și informare și cum se pot realiza aceste activități de o manieră cât mai eficace? 3. Cum a susținut caracterul multi-fond al programului, prin acordarea de finanțare atât pentru infrastructură cât și pentru servicii, impactul observat al programului? Analiza vizează să determine dacă finanțarea în cadrul aceluiași program atât al investițiilor în infrastructura socială și al proiectelor soft, pentru dezvoltarea capacității de furnizare și furnizarea directă de servicii și desfășurarea de activități pentru grup țintă. 4. Care sunt efectele programului asupra profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale? 5. Care sunt efectele de ansamblu ale programului în ceea ce privește incluziunea persoanelor de etnie romă? Se vor avea în vedere următoarele elemente: măsurile care au adresat cel mai mult incluziunea persoanelor de etnie romă; efectele acestor măsuri, în particular, și efectele de ansamblu ale PoIDS în ceea ce privește incluziunea persoanelor de etnie romă; factorii și mecanismele care sprijină implementarea măsurilor; eventuale efecte neintenționate asupra persoanelor de etnie romă. 6. Care este contribuția PoIDS la temele și principiile orizontale FSE+ și FEDR?
Abordare metodologică și metode posibile	<p>Metodologie mixtă: analiza cantitativă a datelor de la nivelul programului și a datelor culese prin sondaje și analiza calitativă.</p> <p>Metodele posibile includ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza datelor privind realizările și rezultatelor proiectelor de asistență tehnică

	<ul style="list-style-type: none"> - Analiza datelor privind realizările și rezultatelor proiectelor prin care a fost sprijinită formarea profesioniștilor din domeniul serviciilor sociale - Sondaje cu: beneficiarii de asistență tehnică, beneficiarii de program, grupurile țintă ale acțiunilor de comunicare, profesioniștii din domeniul serviciilor sociale participanți la program - Interviu (individuale și de grup) cu beneficiari, AM și OI, persoane din grupurile țintă și/ sau focus-grupuri
Surse de date	<p>Date primare și date secundare Se vor utiliza date existente astfel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Date din sistemul de monitorizare al programului (SMIS/ MySMIS) - Datele despre grupul țintă al programului (PWA) <p>Se vor colecta date de la:</p> <ul style="list-style-type: none"> - AM și OI prin interviuri - Beneficiarii de finanțare prin interviuri și eventual sondaje - Grupuri țintă ale programului: grupurile țintă ale acțiunilor de comunicare, profesioniștii din domeniul serviciilor sociale participanți la program
Cum se va implementa evaluarea	Evaluator extern, contractat prin procedură de achiziție publică
Asigurarea calității	<p>Calitatea evaluării se va asigura prin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Includerea în procedura de contractare a criteriilor relevante privind calitatea metodologiei de evaluare; - Monitorizarea realizării evaluării pe parcursul desfășurării, de către managerul de evaluare de la nivelul AM; - Analiza calității raportului inițial și raportului de evaluare pe baza grilelor standardizate; <p>Discutarea și aprobarea rapoartelor, doar la momentul la care îndeplinesc toate criteriile de calitate din grilele menționate, de către Comitetul de Coordonare a Evaluării</p>
Costul planificat (Euro)	Aproximativ 150.000 EUR*

* Alocarea privind distribuția bugetului între evaluările de implementare și de impact este orientativă. Astfel, aceasta alocare bugetară poate fi modificată la momentul elaborării planurilor anuale de achiziții publice pentru anii 2025-2026 (în vederea achiziționării evaluării de implementare) și 2027-2028 (în vederea achiziționării evaluării de impact).

Anexa 1. Analiza documentară

Prezenta anexă prezintă sinteza documentelor și a literaturii analizate pentru formularea inițială a de informare pentru evaluări. Analiza a avut în vedere evaluările realizate pentru programe și intervenții similare cu cele finanțate de PoIDS.

La nivelul POCU, în ceea ce privește implementarea și efectele proiectelor de incluziune, evaluările anterioare au identificat următoarele lecții învățate:

- **Din perspectiva implementării:**
 - **Distribuția finanțării nu a fost în toate situațiile corelată cu nevoile prioritare**, fiind influențată de capacitatea de atragere de fonduri în cazul apelurilor competitive sau de calendarul lansării apelurilor.
 - **Asigurarea complementarității intervențiilor în infrastructura socială cu cele de dezvoltare și furnizare a serviciilor pentru grupurile vulnerabile a fost o provocare, în special în implementarea mecanismului DLRC**, atât pentru sistemul de implementare FESI, care nu reușește să asigure un proces fluent coordonat între cele două programe POCU și POR, cât și pentru actorii locali, autorități publice locale și structuri dedicate cum ar fi Grupurile de Acțiune Locală create în acest scop, pentru care dezvoltarea capacității rămâne în continuare o nevoie de sprijin. Aceeași concluzie rezultă și din evaluarea AP 9 a POR 2014-2020.
 - Disponibilitatea resurselor umane în domeniul social este mică și creează provocări atât în implementarea proiectelor, cât și la asigurarea sustenabilității.
 - Implementarea proiectelor a fost/este afectată de un volum de muncă ridicat, dedicat raportărilor și comunicărilor cu autoritățile programului.
 - Intervențiile dedicate copiilor și tinerilor care părăsesc sistemul de protecție în cadrul POCU au fost de prea scurtă durată pentru a genera rezultate sustenabile și s-a recomandat creșterea duratei intervențiilor pentru copii la cel puțin un ciclu educațional, integrarea intervențiilor care vizează dezinstituționalizarea cu măsuri de ocupare, o mai bună prioritizare a nevoilor
- **Din perspectiva efectelor**
 - **Ocuparea persoanelor vulnerabile a fost un factor/mecanism care a potențat impactul POCU la nivelul persoanelor vulnerabile** chiar și atunci când intervențiile nu țintit specific măsuri de ocupare, ceea ce înseamnă că implementarea viitoare a PoIDS în sinergie cu implementarea PEO poate genera efecte mai puternice decât implementarea PoIDS în izolare. Acest tip de factori/mecanism ar trebui testat și în perioada 2021-2027.
 - **În afară de mecanismul DLRC, și alte complementarități au condiționat rezultatele POCU.** De exemplu, complementar implementării programelor de screening trebuie asigurată capacitatea sporită de diagnostic și tratament pentru persoanele testate, integrate într-o strategie care să asigure o alocare predictibilă a resurselor și fluența în implementare.

O concluzie mai generală privind rezultatele POCU în ceea ce privește integrarea este **că asigurarea unor intervenții trans-sectorial de implementare a proiectelor, în complementaritate cu altele reprezintă un instrument cheie pentru combaterea eficientă a marginalizării.**

În ceea ce privește mecanismul DLRC, **rezultatele sunt potențate de implicarea actorilor locali și guvernarea locală**, cu condiția asigurării disponibilității fondurilor pentru implementarea de proiecte sinergice.

La nivel UE, evaluarea programelor privind incluziunea socială⁶ arată că programele FESI care au vizat incluziunea nu au avut o penetrare foarte bună în mediul rural.

Pe de altă parte, sprijinul FSE pentru incluziunea socială a generat în întreaga Europă și alte tipuri de impact, inclusiv:

- acces sporit la serviciile publice,
- tranziție mai mare la servicii comunitare
- colaborări intersectoriale pentru a promova abordări inovatoare, cu efecte pozitive asupra rezultatelor în ceea ce privește incluziunea grupurilor țintă.

Studiul de evaluare a constatat că oferirea de timp suficient și sprijin personalizat pentru participanți sunt elemente cruciale pentru a se asigura că nevoile lor sunt îndeplinite și pentru a genera rezultatele dorite. Furnizarea de suport personalizat este costisitoare și necesită o pregătire mai intensă a furnizorilor de servicii și a beneficiarilor de finanțare și trebuie avută în vedere la programare și implementare în viitor. De asemenea, abordarea personalizată trebuie să fie avută în vedere de evaluările FSE+. O abordare participativă a proiectării și implementării intervențiilor de incluziune socială poate, de asemenea, să sporească furnizarea de sprijin individualizat și nivelul de participare la planificarea și implementarea proiectelor ar trebui evaluat în viitor.

Totuși, eficacitatea FSE fost împiedicată de mai mulți factori, inclusiv:

- întârzierile în implementare,
- capacitatea administrativă scăzută a beneficiarilor
- prevalența ridicată a discriminării în comunitățile în care sunt implementate operațiunile.

Numărul mic de aplicații în unele cazuri a fost determinată de gradul de conștientizare scăzut al potențialilor beneficiari și de capacitatea administrativă limitată a acestora, în special de a-și asuma cheltuieli financiare fără asigurarea rambursării la timp. Aceste provocări au fost resimțite în special de organizațiile mici și locale.

În ceea ce privește abordarea DLRC, studiul realizat la nivel european⁷ arată că aceasta s-a lovit de mai multe provocări, în mai multe state membre. Cele mai importante dintre acestea fiind:

- la nivel de program, dificultățile în coordonarea DLRC din mai multe fonduri au fost legate în primul rând de schimbările strategice în implementarea noii abordări și problemele de capacitatea administrativă a instituțiilor implicate;
- aceste provocări au avut repercusiuni la nivelul GAL, mai ales în ceea ce privește timpul și resursele necesare la nivelul acestora pentru documente, întârziind astfel implementarea proiectelor;
- faptul că procesul implică un nivel adițional de selecție a proiectelor, GAL-urile, a creat în unele situații piedici mai mari de acces la finanțare decât procedura normală de finanțare în cadrul programelor (aprobarea proiectelor a inclus în unele cazuri 8 niveluri de verificare);
- timpul la dispoziția beneficiarilor de finanțare din comunități pentru elaborarea și implementarea proiectelor a fost foarte scurt;
- au existat dificultăți frecvente privind conștientizarea și mobilizarea comunităților;
- ghidurile elaborate la nivelul programelor au limitat diversitatea proiectelor, iar acestea nu au putut răspunde tuturor provocărilor.

⁶ European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *Study supporting the 2020 evaluation of promoting social inclusion, combatting poverty and any discrimination by the European Social Fund (Thematic Objective 09) : final report*, Publications Office, 2020, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/8640> și European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *Evaluation of ESF Support to Social Inclusion*, 2021.

⁷ European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *The ESF and community-led local development. Lessons for the future : ESF transnational cooperation platform community of practice on social innovation*, 2022 și European Court of Auditors, *LEADER and community-led local development facilitates local engagement but additional benefits still not sufficiently demonstrated. Special report 10, 2022*

Acolo unde au fost depășite provocările, rezultatele aplicării mecanismului DLRC includ:

- stimularea schimbărilor structurale care promovează incluziunea socială și participarea pe piața muncii, în special prin împuternicirea comunităților locale și asistarea tranziției acestora de la „destinatari” pasivi ai sprijinului la agenți activi de schimbare.
- un acces mai larg la fondurile UE în comunitățile izolate, ceea ce, la rândul său, a permis accesul unor grupuri mai vulnerabile. În acest sens, unul dintre principalele avantaje ale DLRC este că permite GAL-urilor să determine și să abordeze atât nevoile specifice, cât și diversele comunităților locale.
- efecte de proces care construiesc încredere prin implicarea utilizatorilor locali în proiectarea serviciilor.
- o mai bună înțelegere și apreciere a nevoilor locale la nivelul Autorităților de Management și îmbunătățirea guvernantei programelor prin implicarea grupurilor țintă în procesele de luare a deciziilor cu privire la utilizarea fondurilor FSE.

Cu privire la ajutorul material acordat persoanelor marginalizate, studiul privind FEAD⁸ arată că acesta a fost un fond util pentru a contribui la atenuarea sărăciei și excluziunii sociale, dar este împovărător din punct de vedere administrativ. Acest lucru se datorează în principal sarcinii autoimpuse de statele membre care decurg din reglementările și cerințele naționale (efectul *gold plating*), cum ar fi, printre altele, înregistrarea mai multor date/informații despre operațiuni și destinatarii finali în scopuri de monitorizare decât cele cerute de Regulamentul UE și instrucțiuni și proceduri excesive pentru verificarea destinatarilor finali (adică pentru a verifica dacă îndeplinesc criteriile pentru primirea asistenței).

Unul dintre efectele nedorite ale FEAD este stigma socială asociată primirii de ajutor material. Utilizarea cardurilor, mai degrabă decât acordarea beneficiului direct material, ajută la evitarea stigmei, dar efectul trebuie studiat în continuare în evaluări și poate fi avut în vedere în evaluarea altor intervenții pentru incluziune, nu doar a celor de sprijin material.

Studiul CE arată că „există și posibilitatea de a îmbunătăți în continuare eficiența ajutoarelor materiale, printre altele, prin feedback reciproc între diferitele tipuri și niveluri de control și, alternativ, prin reducerea nivelurilor de control și promovarea principiului auditului unic, consolidarea capacităților autorităților de programe și în special a organizațiilor de livrare, raționalizarea evaluării printr-un sistem de indicatori care este orientat spre rezultate și concentrat pe oameni mai degrabă decât pe cantități, respectând în același timp demnitatea și intimitatea beneficiarilor finali, o mai mare implicare a ONG-urilor/serviciilor sociale locale în identificarea beneficiarilor finali și verificarea situației lor de sărăcie și simplificarea livrării printr-un sistem de voucher sau similar.”⁹

Din perspectiva metodelor folosite:

- În evaluările precedente ale programelor care au vizat incluziunea la nivel național și european, în majoritatea cazurilor evaluările au folosit o metodologie mixtă: cu metode calitative (interviuri, focus grupuri, consultarea experților) și cantitative utilizând date din monitorizarea programelor și sondaje.
- Evaluarea intervențiilor POCU în domeniul incluziunii a aplicat și metoda contrafactuală utilizând date de la ANPDPA și ITM pentru a măsura efectul investiției POCU privind angajarea persoanelor cu dizabilități.
- Studiile de caz sunt utilizate în aproape toate evaluările studiate referitoare la programele UE în domeniul incluziunii.
- Evaluările realizate la nivel european au aplicat și metode de sinteză a evaluărilor realizate la nivel național sau la nivelul unor proiecte de anvergură mare/strategice.

⁸ European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion, *Study supporting the monitoring of FEAD : data collection systems implemented by Member States : final report*, 2022.

⁹ Ibid.

- Raportul Curții Europene de Conturi asupra LEADER (abordarea DLRC) a utilizat și o analiză cost-beneficiu pentru beneficiu administrativ/social de programele integrate la nivel comunitar: au fost comparate costurile, riscurile și rezultatele (acolo unde existau similarități) între finanțările clasice (top-down) și finanțările gestionare la nivel comunitar (DLRC/LEADER).